

КРИЧЕВСЬКИЙ Федір Григорович (10(22). 05. 1879, за ін. даними — 16. 05. 1880, м. Лебедин Харківської губ., нині Сумської обл. — 30. 07. 1947, м. Ірпінь Київської обл., похований у Києві) — живописець і педагог. Брат [В. Кричевського](#). Доктор мистецтвознавства (1939). Заслужений діяч мистецтв УРСР (1940). Співорганізатор Асоціації художників Червоної України (1923), Українського мистецького об'єднання. Співзасновник і член СХУ (1938). Навчався у Московському училищі живопису, скульптури та архітектури (1896–1901; викл. *Л. Пастернак*, *К. Савицький*, *В. Сєров*), АМ у С.-Петербурзі (1903, 1907–10; викл. *І. Рєпін*, *Д. Кардовський*, *Ф. Рубо*, *В. Мате*). 1901 відвідав Лондон, де замальовував урочистості з нагоди коронації Едуарда VII.

Від 1912 — у Київському художньому училищі: 1914–18 — директор, професор. Від 1917 — співзасновник, викладач Української АМ (згодом Київський художній інститут): 1918, 1920–22 — ректор, 1922–31, 1935–41 — професор, заступник директора з навчальної частини. На початку 1930-х рр. викладав у Харківському художньому інституті. В умовах панування вульгарного соціологізму, під час примусового запровадження методу соцреалізму, був змушений створити картини «Свято колгоспного врожаю», «Молотьба». 1945–47 — керівник аспірантури в НДІ монументального живопису і скульптури при Академії архітектури. Творчість Кричевського сформувалася під впливом західноєвропейського малярства та української народної мистецької творчості. Роботам 1920-х рр. властиві фрескова спрощеність форм, майстерна стилізація рисунку, виразність силуету. Для монументальної виразності використовував елементи кубізму, конструктивність побудови. Для творчості

характерні монументально-епічне трактування образів, їхнє розкриття у протиставленні й доповненні. Зображував переважно український побут, народні образи монументально, у підкреслено декоративній формі та легкій, прозорій кольоровій гамі. Учасник мистецьких виставок від 1897. Персональні — посмертні у Києві (1959, 1965 — двічі, 1968). Окремі полотна зберігаються в НХМ, Національному музеї Т. Шевченка, Харківському ХМ. Серед учнів — [В. Бондаренко](#), [Є. Волобуєв](#), [С. Григор'єв](#), [М. Дмитренко](#), [В. Костецький](#), [Г. Меліхов](#), [Л. Морозова](#), [С. Отрощенко](#), [А. Петрицький](#), [О. Сиротенко](#), [Т. Яблонська](#).

Основні твори

«Мати» (1904; 1929), «Г. Старицька» (1907), «Наречена» (1910), «Беатріче», «Автопортрет» (обидва — 1911), «Три віки» (1913), «Л. Старицька на золотому тлі» (1914), «Історик мистецтва, професор Г. Павлуцький» (1923), «Син Роман із пташкою», «Дівчина з книгою», «Автопортрет у свитці» (усі — 1924), триптих «Життя» (1925–27), «Свати» (1928), «Т. Шевченко» (1929), «Художниця Л. Морозова» (1931), «О. Довбуш», «Автопортрет у білому кожусі» (обидва — 1932), «Переможці Врангеля» (1935), «Розповідь діда», «Дівчата», «Веселі доярки» (усі — 1937), «Квітуча Україна» (1947); ескізи костюмів до опери «Тарас Бульба» М. Лисенка (1933); цикл за мотивами поезій Т. Шевченка (1937–40).

Рекомендована література

1. Виставка творів заслуженого діяча мистецтв УРСР Федора Григоровича Кричевського: Каталог. К., 1960;
2. Мусієнко П. Н. Федір Григорович Кричевський. К., 1966;
3. Членова Л. Г. Федір Кричевський. Москва, 1969;
4. Блакитний Є. Федір Григорович Кричевський // Нотатки з мистецтва. Філадельфія, 1979. № 19;
5. Федір Кричевський: Альбом. К., 1980;
6. Блакитний Є. Спотворений образ митця (Радянське мистецтвознавство про Федора Кричевського) // Сучасність. Мюнхен, 1984. № 9;
7. Блюміна І. Майстер живописної палітри // Київ. вісн. 1999, 22 трав.;
8. Рубан В. Кричевські і українська художня культура. Василь Кричевський. К., 2004;
9. Яценко С. Пам'яті майстра // ОМ. 2009. № 2;
10. Стельмашук Г. Українські митці у світі: Мат. до історії укр. мистецтва ХХ ст. Л., 2013.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Кричевський Федір Григорович / Н. О. Саєнко, Г. Г. Стельмахук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-1653>. – Останнє поновлення : 2024.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).